

Valtakunnallinen tieto- ja viestintätekniikan
opetuskäytön koulutus

Osallistujan opas

2001 - 2002

Haluatko oppia käyttämään verkkoa
mielekkäällä tavalla opetuksessa ja
opiskelijoiden ohjauksessa?

TieVie - Valtakunnallinen tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön koulutus

Sisällys

I Koulutuksen tavoite	3
II Koulutuksen rakenne ja aikataulu	4
Lähiseminaarit.....	5
Johdatus verkko-opetukseen, Espoo (3. - 4.10.2001).....	5
Verkko-opetuksen pedagogisia malleja ja tapausesimerkkejä, Jyväskylä (24. - 25.1.2002)	5
Verkkojaksot.....	5
Verkko-opetuksen tuotantoprosessi -verkkojakso (17.9. - 12.10.2001)	6
Sisällön tuotanto -verkkojakso (15.10. - 2.11.2001)	6
Ohjaus-verkkojakso (26.11. - 14.12.2001)	7
Arviointi-verkkojakso (4.2. - 28.2.2002).....	7
Paikallisryhmät	8
Taitokurssit.....	9
Kehittämishanke	9
III Koulutuksen suorittaminen ja arviointi.....	10
IV Kehittämishankkeen raportointi.....	10
V TieVie-portaali.....	11
VI TieVie-suunnitteluryhmä.....	12
Muistiinpanoja.....	13

I Koulutuksen tavoite

TieVie-koulutus on osa Suomen virtuaaliyliopistohanketta. Sen tarkoituksena on tukea virtuaaliyliopiston rakentumista tarjoamalla yliopisto-opettajille tietoa, taitoja ja kokemuksia verkostoituneesta opiskelusta ja opettamisesta. TieVie-koulutuksen tavoitteena on auttaa yliopisto-opettajia soveltamaan tieto- ja viestintäteknikkaa omassa opetuksessaan pedagogisesti järkevällä tavalla. Tavoitteena ei siis sinänsä ole etäopetuksen määrän lisääminen, vaan opetuksen ja oppimisen laadun kehittäminen tieto- ja viestintäteknikan avulla.

Tieto- ja viestintäteknikan (tvt) opetuskäyttöön liittyviä ongelmia ratkotaan yhdessä osallistujien, mentoreiden ja kouluttajien muodostamassa asiantuntijayhteisössä. Tarkastelun kohteena koulutuksessa ovat verkko-opetuksen tuotantoprosessi, sisällön tuotanto, ohjaus ja arviointi. Vuorovaikus, yhteisöllinen ongelmanratkaisu ja verkostoituminen ovat tärkeitä koulutuksen onnistumiseksi. Koulutuksen aikana jokainen osallistuja toteuttaa opetuksen kehittämishankkeen.

Koulutus tarjoaa:

- perustiedot pedagogisesti mielekkäiden verkkokurssien suunnittelusta ja toteutuksesta,
- pedagogista ja teknistä tukea kurssien suunnitteluun,
- omakohtaisen kokemuksen opiskelusta verkkoympäristössä,
- välineitä omaan opetukseen liittyvien ongelmien tunnistamiseen ja verkostoituneen opetuksen suunnitteluun,
- konkreettisen mahdollisuuden verkostoitua toisten yliopistojen ja eri tieteenalojen opettajien kanssa ja toteuttaa yhteistä opetusta verkossa,
- valmiuksia omaan opetukseen sopivan teknologian valintaan ja soveltamiseen.

TieVie-koulutuksen tavoitteena on tukea opetusverkostojen muodostumista. Valtakunnallinen toteutus ja lähi- ja etätyöskentelymuotojen joustava käyttö mahdollistavat verkostoitumisen ja osallistujien asiantuntijuuden jakamisen. Koulutus tarjoaa konkreettisen alustan eri yliopistojen ja tieteenalojen opettajien yhteistyölle.

II Koulutuksen rakenne ja aikataulu

Kuvio 1. Koulutuksen rakenne ja aikataulu.

TieVie-koulutus alkaa paikallisryhmien tapaamisella syyskuussa 2001 ja päättyy helmikuussa 2002. Koulutus rakentuu kahdesta lähiseminaarista, neljästä verkkojaksosta, paikallisryhmien työskentelystä ja alueellisista valinnaisista taitokursseista. Koulutuksen punaisena lankana toimii oman kehittämishankkeen suunnittelu ja toteuttaminen. Koulutuksen laajuus on 5 opintoviikkoa.

Aika	Työskentelymuoto	Teema
1.9. - 17.9.2001	Paikallisryhmien tapaaminen	
17.9. - 12.10.2001	Verkkojakso	Verkko-opetuksen tuotantoprosessi
3. - 4.10.2001	Lähiseminaari Espoon Dipolissa	Johdatus verkko-opetukseen
	Paikallisryhmien tapaaminen	
15.10. - 2.11.2001	Verkkojakso	Sisällön tuotanto
	Valinnaisia taitokursseja Paikallisryhmien tapaaminen	
26.11. - 14.12.2001	Verkkojakso	Ohjaus
	Valinnaisia taitokursseja Paikallisryhmien tapaaminen	
24. - 25.1.2002	Lähiseminaari Jyväskylässä	Verkko-opetuksen pedagogisia malleja ja tapausesimerkkejä
	Paikallisryhmien tapaaminen	
4.2. - 28.2.2002	Verkkojakso	Arviointi

Lähiseminaarit

Seminaarien tavoitteena on:

- tieto- ja viestintätekniiikan opetusikäytön asiantuntijuuden välittäminen asiantuntija-alustusten ja tapausesimerkkien kautta,
- virtuaalisen opiskeluyhteisön muodostumisen tukeminen ja yhteisen käsitteistön syntyminen nopeuttaminen,
- verkkotyöskentelyn tukeminen.

Seminaarien ohjelmat löytyvät osoitteesta <http://tievie.oulu.fi/tieviekoulutus/rakenne.htm>.

Johdatus verkko-opetukseen, Espoo (3. - 4.10.2001)

Seminaarin tavoitteena on selkiyttää koulutuksen rakennetta ja tutustua muiden yliopistojen osallistujiin. Seminaari tukee oman hankkeen kehittämistä ja johdattaa verkko-opetuksen suunnittelun ja toteuttamisen perusteisiin.

Verkko-opetuksen pedagogisia malleja ja tapausesimerkkejä, Jyväskylä (24. - 25.1.2002)

Seminaarissa käsitellään verkko-opetuksen pedagogisia malleja sekä esimerkkejä tieto- ja viestintätekniiikan soveltamisesta yliopisto-opetuksessa.

Verkkojaksot

Verkkotyöskentely koostuu neljästä erillisestä jaksosta. Verkkojaksoilla valmistaudutaan lähiseminaareihin ja syvennetään seminaareissa käsiteltyjä teemoja. Jaksoja yhdistävänä punaisena lankana kulkevat osallistujien omat kehittämishankkeet, joita viedään eteenpäin jokaisen jakson aikana.

Koulutuksessa käytetään useita verkko-oppimisympäristöjä¹. Eri ympäristöissä työskentely saattaa olla hämmentävää, mutta toisaalta se mahdollistaa erilaisiin ympäristöihin tutustumisen ja niiden vertailun.

---

¹ Verkko-oppimisympäristöistä (esim. FLE, WebCT, Sonera eXperience Learning ja TelsiPro) käytetään myös käsitteitä oppimisalusta, verkkotyöskentely-ympäristö ja ryhmätyöohjelmisto.

Verkkojaksoilla TieVie-koulutuksen 200 osallistujaa on jaettu neljään 50 hengen ryhmään, joita kutsutaan verkkotyöskentelyryhmiiksi. Ryhmät on muodostettu siten, että toisiaan lähellä olevat kehittämishankkeet ovat samassa ryhmässä. Tällä pyritään tukemaan eri tieteenalojen opettajien verkostoitumista.

Verkko-opetuksen tuotantoprosessi -verkkojakso (17.9. - 12.10.2001)

Ensimmäisen verkkojakson tavoitteena on selkiyttää verkko-opetuksen tuotantoprosessia oman kehittämishankkeen kautta. Tuotantoprosessi-käsitteen avulla oma hanke hahmotetaan toisaalta projektina, joka edellyttää suunnitelmaa, aikataulua ja toteuttajia, toisaalta opetushankkeena, johon kuuluu myös verkkopedagoginen suunnittelu. Jakson aikana työskennellään yhteistoiminnallisesti verkossa ja arvioidaan verkko-opiskelua.

Verkkojakson aikana jokainen osallistuja tekee omasta kehittämishankkeestaan kirjallisen tuotantoprosessisuunnitelman annettujen virikkeiden avulla. Annetun materiaalin pohjalta käydään myös keskustelua verkossa. Verkko-jaksolle pääsee TieVie-portaalista osoitteesta <http://tievie.oulu.fi/tieviekoulutus/rakenne.htm>. Tarkemmat ohjeet löytyvät jakson työskentelyympäristöstä. Lisätietoja jaksosta antaa Sanna-Marja Heinimo (sanna-marja.heinimo@hut.fi).

Sisällön tuotanto -verkkojakso (15.10. - 2.11.2001)

Toisen verkkojakson teemana on sisällön tuotanto. Jaksolla syvennetään edellisen verkkojakson teemoja. Erityisesti jaksolla keskitytään digitaaliseen oppimateriaalituotantoon liittyviin teemoihin seuraavista näkökulmista:

- mediavalinnat,
- pedagogiset valinnat,
- sisältöelementtien tuotanto käytettävyyden, ylläpidettävyyden ja tulevaisuuden kehityksen näkökulmasta,
- erityisryhmien tarpeiden huomioon ottaminen.

Työskentelyn tukena on edellä esitettyjä teemoja käsittelevä verkkomateriaali, jossa demonstroidaan mm. www-tuottamiseen liittyviä ratkaisuvaihtoehtoja. Osallistujan tulee kirjoittaa yleiskuvaus

media- ja välinevalinnoista ja toimintamalleista, joita omassa hankkeessa on tarkoitus käyttää (kuvaus perustuu 1. verkkojakson tehtävän tarkentamiseen). Kuvaukset julkaistaan oman verkkotyöskentelyryhmän kommentoitavaksi.

Kuvausten pohjalta toteutetaan verkkokeskustelu, jossa arvioidaan hankkeissa tehtyjä valintoja. Osallistuja kommentoi omaa ja muiden hankkeita käytettävyyden eri näkökulmista. Keskustelun pohjalta osallistuja täydentää omaa kuvaustaan ja arvioi, millä tavalla alkuperäinen suunnitelma muuttui verkkojakson kuluessa. Verkkoo-jaksolle pääsee TieVie-portaalista. Tarkemmat ohjeet löytyvät jakson verkko-oppimisympäristöstä. Lisätietoja jaksosta antaa Antti Auer (auer@jyu.fi).

Ohjaus-verkkopakso (26.11. - 14.12.2001)

Kolmas verkkopakso antaa yleiskuvan ohjauksen merkityksestä ja sen erilaisista toteuttamistavoista verkko-oppimisympäristössä. Jakson aikana osallistujat laativat suunnitelman ohjauksen toteuttamisesta omassa kehittämishankkeessaan.

Verkkopaksoilla työskennellään sekä itsenäisesti että pienryhmissä. Työskentelyn pohjana ovat verkosta löytyvät teemakohtaiset materiaalit ja osallistujien omat kokemukset. Pakso aloitetaan tutustumalla materiaaleihin. Omasta kehittämishankkeesta esitetään ohjauksen kannalta keskeinen kysymys, idea tai lähtökohta. Ohjaussuunnitelmassa keskeistä on ohjauksen tavoitteiden täsmentäminen ja oppimisprosessin eri vaiheisiin sopivien ohjausmenetelmien valinta. Verkkoo-jaksolle pääsee TieVie-portaalista. Tarkemmat ohjeet löytyvät jakson verkko-oppimisympäristöstä. Lisätietoja jaksosta antaa Hely Lahtinen (hely.lahtinen@utu.fi).

Arviointi-verkkopakso (4.2. - 28.2.2002)

Neljännän verkkopakso virikkeenä on oppimisen arviointiin keskittyvä Katharsis-elokuva. Osallistujat voivat valita kiinnostuksensa mukaan kahden arviointiin liittyvän pääteeman - oppimisen arvioinnin tai opetuksen arvioinnin - välillä. Teemoja lähestytään ongelmalähtöisen opiskelun verkkosovelluksen avulla.

Jaksolla käsitellään

- arviointikulttuurin muutosta,
- palautetta verkko-opiskelussa: mistä palautetta kerätään, millaisia mahdollisuuksia palautteen keräämiseen on ja miten palautetta hyödynnetään,
- oppimisen arvioinnin eri muotoja, mm. verkkotenttejä ja portfolio työtä,
- arvioinnin myyttisiä ja rituaalisia aineksia.

Jakson voi suorittaa esimerkiksi laatimalla omaan hankkeeseen arviointisuunnitelman tai tekemällä työkaluja (esim. palautelomakkeet, arviointirubriikki) verkko-opiskelun arvioinnin tueksi. Verkko-jaksolle pääsee TieVie-portaalista. Tarkemmat ohjeet löytyvät jakson verkko-oppimisympäristöstä. Lisätietoja jaksosta antaa Tytti Tenhula (tytti.tenhula@oulu.fi).

Paikallisryhmät

Paikallisryhmillä tarkoitetaan yliopistoittain muodostettuja 5 - 10 henkilön pienryhmiä. Yleensä ryhmät muodostuvat yhden yliopiston osallistujista, mutta myös yhteisryhmät samalla paikkakunnalla olevien yliopistojen kanssa ovat mahdollisia. Jokaisessa yliopistossa on oma TieVie-mentori, joka toimii paikallisryhmän vetäjänä ja kokoonkutsujana.

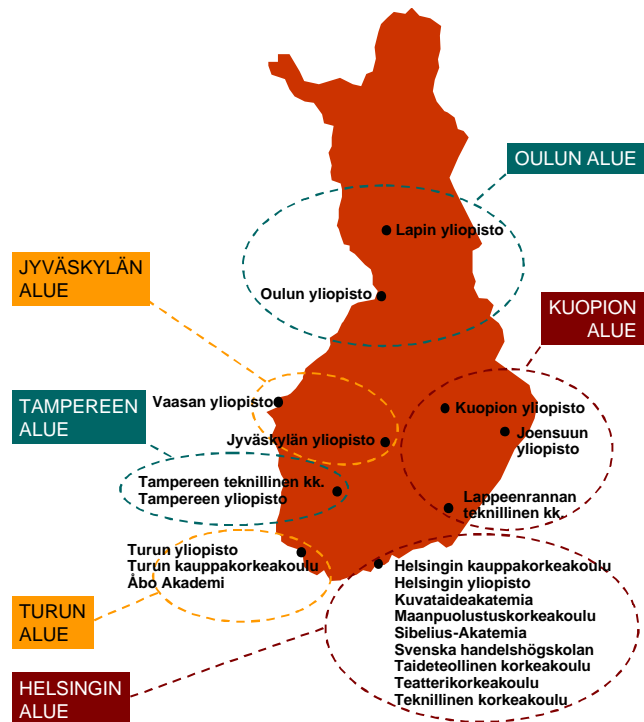
Paikallisryhmien tarkoituksena on tukea osallistujien kehittämishankkeiden suunnittelua ja toteuttamista. Ryhmät kokoontuvat 4 – 5 kertaa koulutuksen aikana, yleensä verkkojaksojen väleillä. Paikallisryhmien kokoonpanot ja mentoreiden yhteystiedot löytyvät osoitteesta <http://tievie.oulu.fi/tieviekoulutus/paikallisryhmat.htm>.

Taitokurssit

Taitokurssit ovat pääasiassa teknisiä valmiuksia tukevia lyhyitä koulutuskokonaisuuksia (4 - 20 tuntia), joille osallistuminen on vapaaehtoista. Osallistujat voivat valita kursseja tarpeidensa mukaan. Kursseja järjestetään alueellisesti vähintään 4 kurssia/alue.

Oheisessa kuviossa näkyvät taitokurssialueet ja niihin kuuluvat yliopistot. Ilmoittautumisessa etusijalla ovat alueen omat osallistujat. Jos tilaa jää, on mahdollista osallistua myös muiden alueiden järjestämille kursseille.

Taitokursseja järjestetään esimerkiksi seuraavista teemoista: www-materiaalin tuottamisen perusteet, kuvia verkkoon, verkkokurssin rakentamisen perusteet, ryhmätyösovellukset verkossa, oppimateriaalia verkkoon, www-materiaalin tuottamisen jatkokurssi, videoneuvottelu opetuksessa, dokumentin rakenteistaminen, verkkoanimaatio ja -grafiikka, java-scriptin hyödyntäminen www-sivuilla, tietokantasovellukset, ohjelmointi, äänen käsittely, esteetön verkko, oppimisympäristöjen arviointi ja kehittäminen.

Taitokursseista ja niihin ilmoittautumisesta tiedotetaan osoitteessa

<http://tammi oulu.fi/tievie/owa/taitokurssikalenteri.listaus>.

Kehittämishanke

Koulutuksen aikana jokainen työstää tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntävän kehittämishankkeen. Hankkeet voivat liittyä esimerkiksi opetuksen toteuttamiseen verkostopohjaisissa oppimisympäristöissä, opetussuunnitelman kehittämiseen, strategiatyöhön tai oman yliopiston tukipalveluiden kartoittamiseen. Hankkeita rajataan ja ongelmia täsmennetään koulutuksen aikana osallistujien ja kou-

luttajien yhteistyönä. Kehittämishankkeet dokumentoidaan koulutuksen päätteeksi TieVie-portaalissa.

III Koulutuksen suorittaminen ja arviointi

Arviointi tapahtuu asteikolla hyväksytty/täydennettävä. Suoritukset arvioi ja hyväksyy paikallinen mentori. Koulutuksen suorittaminen edellyttää:

- osallistumista lähiseminaareihin,
- aktiivista työskentelyä verkkojaksoilla,
- osallistumista paikallisryhmän toimintaan,
- koulutusmateriaaliin perehtymistä,
- kehittämishankkeen toteuttamista ja sen raportointia.

Poikkeuksista tulee neuvotella koulutuksen vastuuhenkilöiden kanssa.

Kullakin verkkojaksolla määritellään erikseen jaksoon kuuluva kirjallisuus, johon perehtymistä edellytetään. Myös verkossa yhteisöllisesti keskustelujen kautta tuotettu materiaali on olennainen osa koulutusmateriaalia.

IV Kehittämishankkeen raportointi

Raportti kehittämishankkeesta sisältää:

- oman kehittämishankkeen kuvauksen (mistä lähdettiin liikkeelle, miten hanke onnistui, millaista palautetta saatiin, miten kollegat tukivat/vastustivat hanketta, millaisia kehittämissuunnitelmia on jatkossa),
- omien oppimiskokemusten kuvauksen,
- palautetta mentorilta ja muilta osallistujilta,
- luetun kirjallisuuden pohdintaa oman kehittämishankkeen ja oppimiskokemusten näkökulmasta.

Raportti voi olla myös julkaistavaksi tarkoitettu artikkeli, postereri, www-sivu, video tai konferenssi-/seminaariesitelmä. Raportit kartuttavat myös TieVie-portaalin koulutusresurssia. Raportti

kehittämishankkeesta tulee palauttaa oman paikallisryhmän mentorille, joka antaa siitä kirjallisen palautteen.

V TieVie-portaali

TieVie-koulutusta ei ole sidottu yhteen verkko-oppimisympäristöön, vaan verkkojaksoilla käytetään useita ympäristöjä. Yhteisen kohtaamispaikan muodostaa TieVie-portaali (<http://www.tievie.fi>), josta löytyvät linkit verkkojaksoille. Kullekin verkkojaksolle löydät TieVie-portaalin kautta, osoitteesta <http://tievie.oulu.fi/tieviekoulutus/verkkojaksot.htm>.

TieVie-portaali on osin kouluttajien tuottama ja osin osallistujien kanssa yhteisesti tuotettu verkkoympäristö. Sen kautta osallistajat saavat mm. asiantuntijakonsultaatiota tieto- ja viestintäteknikan soveltamiseen liittyvissä ongelmatapauksissa. Portaali on myös karttuva koulutusresurssi, jonne mm. dokumentoidaan osallistujien kehittämishankkeita. Se palvelee paitsi koulutuksessa mukana olevia osallistujia ja kouluttajia myös muita tv:n opetuskäytöstä kiinnostuneita.

VI TieVie-suunnitteluryhmä

Oulun yliopisto

Tytti Tenhula
Opetuksen kehittämissyksikkö
PL 8000, Pentti Kaiteran katu 1
90014 Oulun yliopisto
p. 08 - 553 4021
tytti.tenhula@oulu.fi

Soile Jokinen
Opetuksen kehittämissyksikkö
PL 8000, Pentti Kaiteran katu 1
90014 Oulun yliopisto
p. 08 - 553 4039
soile.willman@oulu.fi

Helsingin yliopisto

Marja Venna
Opintojen kehittämissyksikkö
PL 3, Fabianink. 33
00014 Helsingin yliopisto
p. 09 - 19122608
marja.venna@helsinki.fi

Sari Koski-Kotiranta
Helsingin yliopisto
Opetusteknologiakeskus
PL 10, Snellmaninkatu 14 B
00014 Helsingin yliopisto
p. 09 - 191 24391
sari.koski-kotiranta@helsinki.fi

Jyväskylän yliopisto

Antti Auer
Virtuaaliyliopistohanke
Agora, PL 35
40351 JYVÄSKYLÄ
p. 014 - 260 4319
auer@jyu.fi

Markku Närhi
Avoin yliopisto
PL 35
40351 Jyväskylä
p. 014 - 260 2512
narhi@cone.jyu.fi

Teknillinen korkeakoulu

Sanna-Marja Heinimo
Opetuksen ja opiskelun tuki
PL 8000, 02015 TTK
p. 09 - 451 5643
sanna-marja.heinimo@hut.fi

Turun yliopisto

Matti Lappalainen
Opetuksen tuki-projekti
Assistentinkatu 1
20014 Turun yliopisto
p. 02 - 333 6608
matti.lappalainen@utu.fi

Hely Lahtinen
Täydennyskoulutuskeskus
Lemminkäisenkatu 14 - 18 B
20520 Turku
p. 02 - 333 5879
hely.lahtinen@utu.fi

Muistiinpanoja